

Пімен Панчанка

**«Сармацкае
кадзіла»**

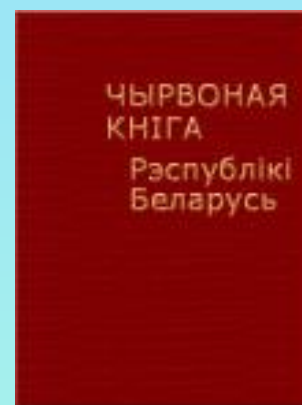

Мэта ўрока:

- * знаёмства з Чырвонай кнігай і яе значэннем для аховы прыроды;
- * свядомае засваенне зместу верша; спасціжэнне погляду аўтара на праблему аховы навакольнага асяроддзя;
- * удасканаленне навыку выразнага чытання і аналізу паэтычнага твора;
- * развіццё лагічнага мыслення, вуснай маналагічнай мовы;
- * выхаванне беражлівых адносін да прыроды;

Чырвоная кніга—кніга міжнароднага саюза аховы прыроды і прыродных рэсурсаў. Яна змяшчае ў сабе кароткія звесткі пра распаўсюджанне, колькасць і меры аховы рэдкіх відаў жывёл і раслін.

- * Чырвоная кніга Беларусі была заснавана і выдадзена ў 1981г.
- * Першае выданне(1981)—80 відаў жывёл і 85 відаў раслін.
- * Другое выданне(1993)—182 віды жывёл і 214 відаў раслін.

Сармацкае кадзіла

- * Дэкаратыўная, лекавая і меданосная расліна.
- * Рэдкі від, колькасць якога хутка скарачаецца.
- * Занесена ў спіс ахоўных раслін Беларусі з 1964г.

* Кадзіла—металічная пасудзіна на ланцужку, у якой падчас набажэнства курыцца ладан або іншыя духмяныя рэчывы.

* Сарматы—старажытны народ Усходняй Еўропы.

Сармацкае кадзіла

- * Дэкаратыўная, лекавая і меданосная расліна.
- * Рэдкі від, колькасць якога хутка скарачаецца.
- * Занесена ў спіс ахоўных раслін Беларусі з 1964г.

Венерын чаравічак

- * высокадэкаратыўная расліна
- * знаходзіцца пад пагрозай знікнення
- * занесена ў спіс ахоўных раслін Беларусі з 1964г.

Меч-трава

- * выключна рэдкі від
- * На Беларусі дакладна вядомае адзінае месцазнаходжанне на тэрыторыі ландшафтнага заказніка «Блакітныя азёры» (Мядзельскі раён)

Кураслеп лясны

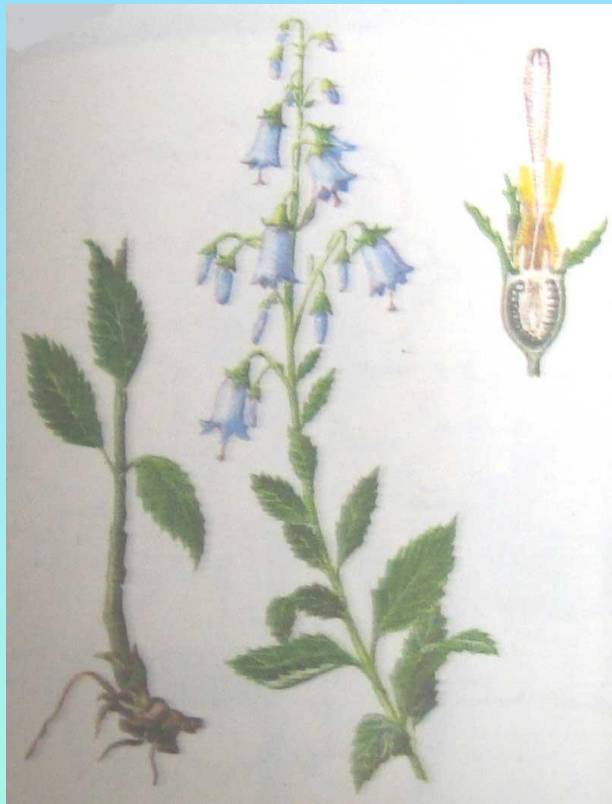
Познацвет

- * Дэкаратыўныя расліны
- * Рэдкія віды, якія трапляюцца ў невялікай колькасці на абмежаваных тэрыторыях
- * Занесены ў Чырвоную кнігу Беларусі з 1981 г.

Званок лілеялісты

- * Декоративна, лікарська і медоносна рослина
- * Знаходиться під загрозою зникнення

цибуля мядзведжая, або чарамша

- * Декоративна, лікарська, медоносна і харчова рослина
- * Колькасць хутка скарачаецца

Венерин чаравічак

Меч-трава

Кураслеп лясны

Познацвет

Званок лілялісты

цыбуля мядзведжая

Вобразна-выяўленчыя сродкі

- * **Эпітэт** мастацкае азначэнне, якое вобразна характарызуе з'яву, прадмет, чалавека.
- * **Метафара** перанясенне ўласцівасцей з адной з'явы на другую на аснове падабенства.
- * **Увасабленне** перанос прыкмет ці ўласцівасцей з жывых істот на нежывыя.

Вобразна-выяўленчыя сродкі ў вершы

^{увасабленне}
Адспявалі трубы залатыя,
Лета захлынулася ў расе.
Кветкі ў лесе ёсць,
Але не тыя:
Да Чырвонай кнігі ^{увасабленне} збеглі ўсе.

Эпітэты

асірацелая душа
светлыя росы
сцюдзёны водар
жалезны прагрэс

метафары

жылы лесу
зялёная радня

Венерин чаравічак

Меч-трава

Кураслеп лясны

Познацвет

Званок лілеялісты

цыбуля мядзведжая

Прычыны памяншэння і знікнення некаторых відаў раслін

- * Асушэнне зямель, іх сельскагаспадарчае асваенне;
- * Вытоптванне і бескантрольная нарыхтоўка раслін;
- * Збор як дэкаратыўнай і лекавай сыравіны;
- * Гаспадарчая трансфармацыя зямель;
- * Высечка лесу;
- * Касьба, земляныя работы;
- * Зрыванне квітучых раслін;
- * Забруджванне вадаёмаў;
- * Выпас жывёлы;
- * Паяданне і вытоптванне дзікімі капытнымі жывёламі.

«Мы звыкла ўсім гэтым (прыродным багаццем) карыстаемся. Часам нават забываем, што прырода — не толькі для нас...Што беручы ў яе ўсё, чым яна так шчодро з намі дзеліцца, трэба думаць пра будучыню і абавязкова трэба пакідаць у ёй месца і той жа рэчцы, і таму ж буслу, і той жа травінцы, і таму ж мурашу.Пакідаць ім усё,што ім трэба.

...Беручы ў прыроды, мы абавязаны ахоўваць яе багацці і павялічваць іх».

Янка Сіпакоў

Дамашняе заданне (на выбар)

- * выразнае чытанне верша і адказы на пытанні(ст.303-304)

Творчыя заданні

- * сачыненне-разважанне «Мае ўзаемаад-носіны з прыродай»;
- * распрацаваць прапановы па зберажэнні раслін, занесеных у Чырвоную кнігу.

